

Jaarverslag 1998

Bestuur

In de wintervergadering traden de bestuursleden Berkenvelder, Breitbarth-van der Stok, Van Lidth de Jeude, Van der Ven en Zeiler reglementair af; van hen stelden alleen de heer Van Lidth en mevrouw Van der Ven zich herkiesbaar. Ook de heer Eijken beëindigde zijn taak als waarnemer namens de redactie. Als nieuwe bestuursleden werden de dames D.A.S. Cannegieter en E.A. van Dijk alsmede de heer C.M. Hogenstijn gekozen, de beide laatgenoemden in de functie van resp. eerste en tweede secretaris. De heer Welten verklaarde zich bereid het vice-voorzitterschap op zich te nemen en tot het aantreden van de beoogde nieuwe voorzitter ook het voorzitterschap waar te nemen. Het bestuur bestond op 1.1.1999 derhalve uit mr drs R.G. Welten (waarnemend voorzitter), mevrouw drs E.A. van Dijk (eerste secretaris en waarnemer redactie), de heer C.M. Hogenstijn (tweede secretaris), jhr A.J. Gevers (penningmeester), mevrouw drs D.A.S. Cannegieter, mevrouw drs E.M. Kalsbeek-barones Schimmelpenninck van der Oije, jhr drs J. van Lidth de Jeude, prof. dr F. van der Pol, mr E.W. Roessingh en mevrouw mr dr F.A.J. van der Ven.

De redactiecommissie van de *Overijsselse Historische Bijdragen* bestond op diezelfde datum uit dr M.A.M. Franken (voorzitter), A.J. Mensema (secretaris), mevrouw drs E.A. van Dijk, mr E.D. Eijken, drs C. Gietman, mevrouw M.A.W. Mengelberg-van Haeren, dr H. Peeters, dr F.W. Schmidt, mevrouw drs E.T. Suir en drs A.L.A. Wevers.

De scheidende voorzitter Frans Berkenvelder spreekt de vergadering toe in het Deventer stadhuis tijdens de wintervergadering.

Het bestuur vergaderde in 1998 vijfmaal, nl. op 9 februari, 6 april, 8 juni, 14 september en 9 november, steeds in het stadhuis te Deventer. De vergadering van 14 september was voor een deel gewijd aan een discussie over het functioneren van de Vereniging aan de hand van een notie van het lid J. Folkerts. Op 13 maart overlegden delegaties uit bestuur en redactie te Zwolle over het vastleggen van beider verantwoordelijkheid in een redactiestatuut. Nu de Vereniging zelf optreedt als uitgever is het gewenst dat de inhoudelijke en zakelijke bemoedienis duidelijk worden afgegrensd.

Financiën

De rekening over 1997 kon worden afgesloten met een batig saldo van ruim f 2500. Ook ditmaal hielden de inkomsten uit contributies en donaties ongeveer gelijke tred met de kosten van de bundel (een kleine f 20.000). De overblijvende middelen konden aan de reserve, met name het publicatiefonds, worden toegevoegd. Het beeld over 1998 zal vermoedelijk weinig van dat over 1997 verschillen.

Leden

Ter kennis van het bestuur kwam in 1998 het overlijden van de heren R. Boonstra te Zwolle, O.S. Ebbens te Hattem, E. Gemmeke te Deventer, A.R.M.S. Hazemeijer-Friesendorp te Holten, E. Hülsmann te Heemstede en E. de Mol van Otterloo te Baarn.

26 leden, huisgenoot- en instellingsleden inbegrepen, beëindigden hun lidmaatschap of moesten om administratieve redenen van de ledenlijst worden afgevoerd.

Als nieuw lid konden worden genoteerd: C.J. Berends te Diepenheim, W. Coster te Zwolle, de heer en mevrouw H.D. Dalhuisen te Harderwijk, H.J. Holsappel te Dalfsen, mw L. de Jong te Diepenveen, J.D. Kraijo te Twello, A.C.A. Pullen te Hardenberg, S.E. baron van Voorst tot Voorst te Laag Zuthem, G.E.P. Vrielink te Zwolle en G.J.J. Weegink te Katwijk, terwijl het lidmaatschap van de Stichting Heemkunde Ootmarsum werd hernieuwd. Het bestand aan ruilabonnementen werd gesaneerd en hetzelfde geschiedde met die instellingen, die hun bundel ontvangen door bemiddeling van een boekhandel of een boekdistributeur.

Tot een hernieuwd voorstel tot invoering van een 'geassocieerd lidmaatschap' kwam het in het verslagjaar niet, met name omdat het bestuur de ontwikkelingen van de contacten met de plaatselijke historische verenigingen wil afwachten.

Excursie

De zomerexcursie vond ditmaal plaats op zaterdag 16 mei 1998 en voerde naar de stad van de beroemde Vrede van 1648, het Westfaalse Munster. De organisatie geschiedde in samenwerking met de IJsselacademie en het Van Deinsse Instituut, hetgeen resulteerde in een deelname van 88 personen. Deze werden in twee bussen vanuit Hengelo en Enschede naar Munster vervoerd. Allereerst werd de tentoonstelling 'Vivat Pax' in het Landesmuseum bezocht. Na de lunch volgde een ontvangst in het Krameramthaus, tegenwoordig bekend als 'Haus

der Nederlanden', waar directeur prof. Lademacher een inleiding hield. Uiteraard werd de beroemde Vredeszaal bezocht met zijn fraaie banken en zijn portretgalerij van alle onderhandelaars. Verschillende deelnemers maakten van de gelegenheid gebruik om ook de kerken – waaronder de Dom en de Lambertikirche – te bezichtigen onder de deskundige leiding van dr E. Jans.

Regina '98

Een bijzonder project ging op 7 oktober 1998 van start in het Stedelijk Museum Zwolle en het Gemeentearchief Zwolle. Onder de titel 'Regina '98' werd de Overijsselse variant gegeven van het thema 'honderd jaar koninginnen'. Door historica Ingrid Wormgoor was in opdracht van de VORG een reizende tentoonstelling over dit onderwerp gemaakt, die in roulatie werd gebracht door de Tentoonstellingsdienst Overijssel. De presentatie daarvan geschiedde in verschillende plaatsen in samenwerking met de lokale historische verenigingen: de Zwolse Historische Vereniging (7 oktober), 'Oald Hengel' in Hengelo (4 november), Historische Vereniging Staphorst (24 november) en 'Omheining' in Heino (begin 1999). Daarbij werd steeds een algemene lezing, gehouden door dr H. te Velde uit naam van de VORG, gecombineerd met een lokaal getinte lezing door een plaatselijke (amateur)historicus. Voor de realisatie van dit project, het eerste waarbij de VORG probeert daadwerkelijk aansluiting te vinden bij de lokaalhistorische interesse, ontving de Vereniging een subsidie van het Anjerfonds Overijssel.

Algemene ledenvergadering

De wintervergadering vond plaats op zaterdag 21 november 1998 in het Stadhuis te Deventer. Ongeveer 40 leden waren daarbij aanwezig. Het huishoudelijk gedeelte bevatte nogal wat bestuurswisselingen. Nadat voorzitter Berkenvelder zijn medeleden, en met name de vertrekkenden onder hen, had bedankt voor de goede samenwerking, werd hijzelf in gloedvolle bewoordingen toesproken door vice-voorzitter Welten. Na de rondvraag was het woord aan A.J. Mensema. Onder de titel 'Van Gesina ter Borch tot het Twentse land. De collectie archivalia van de Vereniging' hield hij een boeiend betoog over deze door hem geïnventariseerde collectie, uitmondend in de aanbidding van het eerste exemplaar van de inventaris. Ter afsluiting van de ochtendssessie werd het 113de stuk van de *Overijsselse Historische Bijdragen* gepresenteerd, zij het in een voorlopige vorm; de eigenlijke bundel kon pas twee weken later aan de leden worden toegestuurd.

Na de goed verzorgde lunch hield drs J.F. Benders (Rijksuniversiteit Groningen) een lezing over zijn onderzoek naar de verschriftelijking in Oost-Nederland in de late middeleeuwen. Onder de titel 'Schrijven in de middeleeuwse stad: Deventer en Zutphen, 13de tot 15de eeuw' wist hij zijn gehoor bijna een uur lang te boeien, waarna hij de vele vragen op eenzelfde erudiete wijze beantwoordde.

Collecties

Over de collectie realia in het *Stedelijk Museum Zwolle* (voorheen Provinciaal Overijssels Museum) zijn geen bijzonderheden te melden. In verband met de

voortzetting van de gratis toegankelijkheid voor leden van de Vereeniging werd besloten tot invoering van een lidmaatschapskaart met ingang van 1999. Deze kaart kan aan de balie van het museum worden getoond.

Plannen voor een voortzetting van de noodzakelijke restauratie van de *boeken-collectie* van de Vereeniging in de Stads- of Athenaeumbibliotheek te Deventer konden in het verslagjaar niet worden gerealiseerd.

Zoals hierboven reeds is gemeld, werd de ordening en beschrijving van de *rest-collectie archivalia*, die berust in het Rijksarchief in Overijssel, door de bewerker A.J. Mensema voltooid. De Vereeniging is hiertoe in staat gesteld door een gift van het Marke van Streukel/Marke van Berkum-fonds. Het bestuur beraadt zich over de mogelijkheid tot uitgave van de betreffende inventaris in combinatie met de eerder gepubliceerde inventarissen van de collectie handschriften en het verenigingsarchief.

De in 1908 door de Vereeniging op de Agnietenberg geplaatste *gedenksteen voor Thomas a Kempis* kreeg in het voorjaar van 1998 een nieuwe standplaats, en wel de algemene begraafplaats 'Bergklooster' als de exacte locatie van Thomas' verblijf. Een en ander geschiedde op initiatief van de Stichting 'Thomas a Kempis' ter gelegenheid van de herdenking van de oprichting van het klooster (1398-1998). De gemeente Zwolle, die het monument in onderhoud heeft, nam de kosten van deze – tweede – verplaatsing voor zijn rekening.

Publicaties en samenwerking

Het 113de stuk van de *Overijsselse Historische Bijdragen* verscheen begin december. Het bevatte opnieuw een keur van artikelen uit alle delen van de provincie en uit vrijwel alle perioden, behalve – zoals de redactie in zijn inleiding aangaf – uit de laatste twee eeuwen. Archeologische Kroniek, discussie, literatuursignalement en jaarverslag van de Vereeniging completeerden de 176 pagina's. Met de verschijning van de nieuwe bundel trad de VORG voor het eerst als zelfstandig uitgever op. Wel werden de Bijdragen als gebruikelijk bij Waanders in Zwolle gedrukt. In verband met deze nieuwe situatie trad ook het tussen bestuur en redactie overeengekomen redactiestatuut in werking.

Tot uitgifte van het nagelaten manuscript van de *Bibliografie 1935-1950* van J.C.H. de Groot is het wegens technische problemen in het verslagjaar helaas nog niet gekomen. Naar aanleiding van de derde druk van het standaardwerk *De havezaten van Salland en hun bewoners* van A.J. Gevers en A.J. Mensema kaartte de rijksarchivaris in Overijssel de eventuele 'gebruiksrechten' van afbeeldingen uit het Rijksarchief aan. Het bestuur beriep zich echter met succes op de wettelijke openbaarheid en gratis beschikbaarstelling van het betreffende materiaal alsook op de mondelinge afspraken die bij de voorbereiding van de eerste druk in 1983 zijn gemaakt.

Met het Rijksarchief en andere organisaties en instellingen werd overigens goed samengewerkt; hierboven is reeds verslag gedaan van de gezamenlijke excursie naar Munster. Binnen het 'Historisch Beraad' werd een groter activiteit ontplooid dan ooit. De wens om te komen tot een nieuwe *Geschiedenis van Overijssel*, onderschreven door IJsselacademie, Van Deirse Instituut, Rijksarchief en VORG, leidde tot een verzoek aan het provinciaal bestuur tot financiële

De redactiecommissie, v.l.n.r. (zittend) Lydie van Dijk, Martien Franken, Marijke Mengelberg-van Haeren, (staand) Albert Mensema, Evert Eijken, Egon Wevers, Frans Schmidt, Conrad Gietman en Eva Suir.

ondersteuning van een vooronderzoek naar de mogelijkheden voor zo'n nieuw geschiedboek. Het verzoek werd op nogal bitse wijze afgewezen, waarna de partners besloten het onderzoek in eigen beheer te laten plaatsvinden. Dr C. Trompetter te Wolvega werd met dit project belast, terwijl een viertal hoogleraren van verschillende universiteiten zich bereid verklaarde als wetenschappelijke begeleiders op te treden. Eind december 1998 was het rapport in concept gereed. Intussen zijn de verschillende statenfracties van het initiatief op de hoogte gebracht en hebben zij het verzoek gekregen het plan een plaats in hun partijprogramma's te geven, dan wel te bevorderen dat dit in het collegeprogramma voor de jaren 1999-2003 wordt opgenomen.

De voorbereidingen van het *symposium Stads- en Dorpsgeschiedenis* – waarin ook het Gemeentearchief Zwolle participeert – verliepen voorspoedig. De IJsselacademie nam de coördinatie op zich en zorgde voor een goede voorpubliciteit. In november kwam een prachtige folder gereed die op ruime schaal werd verspreid. Als datum voor het symposium werd zaterdag 27 maart 1999 gekozen, als locatie het Dorpshuis te Windesheim en als titel 'Geschiedenis en emotie. Stads- en dorpsgeschiedenis in Overijssel.' Een groot aantal gerenommeerde historici heeft zijn medewerking toegezegd.

De besprekingen over uitgifte van een gezamenlijke publicatiereeks onder de titel *Nieuwe Overijsselse Reeks* werden in het verslagjaar nog niet hervat. Mede met het oog op nieuwe uitgaven – Bibliografie en verslag van de eerste Stichtendag – zal de draad in 1999 weer worden opgenomen.